

De wandelende Jood

August Vermeylen

Uitgeverij Diderot

ISBN: 9789403768441

Aan Gaby

De wandelende Jood

Ahasverus en de Nazarener	7
Ahasverus op Weg naar de Hel	37
Ahasverus op Weg naar den Hemel	65
Ahasverus onder de Mensen	87

Ahasverus en de Nazarener

In dien tijd, 't was toen Onze-Lieve-Heer nog onder de mensen preekte, leefde er in een kelderken te Jeruzalem een schoenlapper genaamd Ahasverus. Hij was in 't zelfde jaar als Christus geboren, een flinke opgeschoten kerel van een Jood, met een beenderig gezicht en een paar klare kijkers, waar een vlam in stak.

Hij stond gaarne met bei zijn voeten op den grond, en wat niet recht was noemde hij krom, al hield hij weinig van zeggen: ieder gaat toch zijn eigen gang, dacht hij, en de dood is aan alleman gegeven.

Die Ahasverus voelde zich niet gelukkig.

In hem was er iets, dat hem geen rust het, daarbinnen brandde er iets, waar hij geen weg meê wist, hij was gelijk een die zich in zijn bed heenendweer wentelt en zijn slaap niet vinden kan.

Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat zat hij in zijn kelderken gedoken, sneed zijn leer, trok zijn pekdraad, lapte pollevijen, hamerde op hak en zool, slaafde dat het tot bij de burenen stoof, maar nooit hoorde hij 't zoete gekis van boter in de pan. Dag in, dag uit: 't was altijd zo geweest, 't zou altijd zo blijven: hij kon er niet meer buiten, het leven had hem bij zijn schabbernak vast en duwde hem voort.

Waartoe? Naar het einde.

Waarom? Dáárom.

Hij zag de kinderen ter wereld komen, schamele weerloze dutskens, hij zag de mensen sterven, jong en oud, alles zonder reden. Hij zag hoe de

kleinen door de groten worden opgefret; hij zag de uitgehongerde tobbers van zijn straatje tot honden worden, vechtend om een been; hij zag onschuldige bloedjes lijden als martelaars. En hij had om heel die ongerijmde grap willen lachen, want hij kon zelfs niet wenen, hij kropte alles op, en er woog een steen op zijn hart.

Hij zat daar dikwijls lang te dubben, op zijn laag schoenlapperspikkeltje, en zijn gedachte draaide rond als een poedel die naar zijn staart wipt. Hij stond op, ging weer zitten, keek om zich heen in zijn benepen kelderken als rook het er naar het graf. En soms sloeg dan een woeste drang in hem naar boven, hardnekkig klopte hij op de oude laars die tussen zijn knieën gevangen lag, kloppen lijk de nekker op een ziel, en in hem riep er een doffe dreigende stem: 't Moet er mee uit! 't Moet er mee uit! en zijn scherp oog flikkerde. Maar morgen leek op vandaag en overmorgen op gisteren, en Ahasverus, dat spreekt vanzelf, leefde maar voort, naar 's mensen overgeleverd gebruik. En de dagen gingen, de een voor en de ander na, alsof er nooit een Ahasverus bestaan had.

Tastte een klant, gebogen, zijn trappeken af, hij wachtte tot de klant spreken zou, en gaf karig bescheid. Dat ik nu maar zijn hielen zag, dacht hij, om alleen te blijven; - alleen met zijn duisteren gloed brandend in hem. Wat konden die lammeligen hem vertellen, dan van hun ellendig leven, hetzelfde als het zijne! Met kinderen wilde hij wel eens jokken, maar zij

waren bang voor zijn lach, en kwamen niet garen in dat vreemde hol.

Als zijn eenzaamheid hem al te leeg werd, dan ging hij lopen zonder doel langs de gore straatjes vol ellendereuk, waar het druk was van stoeiende snotbengels, groenselwijven die klabbetterden bij hare karretjes, en overal, vóór de kelders, op de stoepen, in hokjes onder de bordessen, smousen aan 't sjoefelen en duivelen en doen. Maar hij bezag met wrok het lijdzame schorremorrie, en voelde zich daar nog eenzamer dan ooit.

't Was hem soms of hij maar één ding vinden moest, maar één woord om gelukkig te zijn: doch geen mens ter wereld wist hem dat woord te zeggen. Hij had zijn armen willen uitsteken om heel het leven eens terdege vast te pakken, maar hij voelde wel dat alle mogelijk gedoe de schrikkelijke gaping van zijn hart niet vullen zou, dat geen stukjes en brokjes zijn honger ooit zouden bevredigen, dat hij altijd verder zou willen, vrij, vrijer dan de leeuwerik, dan de winden, dan de dood, en dat alle wens dus nutteloos was, alles nutteloos.

En zo zat hij gevangen in zijn verdoemenis, als in een kelder zonder deur of luchtgat.

Maar toch, al had het leven geen smaak voor hem, al scheen hij soms helemaal ijlgelopen, er stak in 't diepste van zijn hart, zo diep dat hij zelf het niet zag, iets waar geen duivel aan raken kon. 'Ze zullen mij niet hebben,' sprak hij in zijn eigen, en grimlachte, en beet op zijn tanden, en hield zich stijf. Want dat wil ik u maar zeggen:

een man was hij van top tot teen, geen zieltje van suiker en zeem, geen flierefluiter of flauwerik, maar een knoestige kerel uit één stuk, met een pezig paar werkhanden, een klaargesnoten kop en een klokhuis waar aan te pakken was.

Nu moet ge weten, het was een harde tijd, en 't volk had veel te lijden: het graan, opgetast in de zolders der rijken, kostte stukken van mensen, en al 't vet van de soep werd afgeschuimd door belastingen en knevelarijen, grote en smalle tienden zonder eind. Dat er gemord werd, kunt ge wel denken: men stak de hoofden bijeen, kokkerulde hier en daar in hoeksken en kantjes. Als de volders en de wevers 's Zondags gedronken hadden, was er rumoer in hun wijk, en dan beefden de patriciërs en de uitzuigers van 't volk in hun begrendelde huizen. Ahasverus meesmulde stil en hief de schouders op, want het was hem somwijlen of had hij heel het mensdom kunnen verkopen voor een hesp. Toch zag hij met heimelijk genoegen dat er bij volkstelling en cijnsheffing telkens meer gegronsd werd. 'Misschien zullen ze toch eens mensen worden!' dacht hij. Maar wanneer dan de geharnaste hellebaardiers te paard met hun wreedlachende gezichten op de markt verschenen, was er niemand die nog kikte.

Het boeltje kon misschien toch een beteren draai nemen, docht hem, toen hij voor de eerste maal Jezus den Nazarener zag.

Hij had er al enigen tijd van gehoord, hoe die vreemdeling, alle priesters en woekeraars ten spijt, de kleinen om zich schaarde, en ze

meesleepte met zijn inwendigbrandend woord; en allen geloofden hem, wanneer hij voorspelde dat zij gelukkig zouden zijn, en dat eens de goedheid op aarde zou heersen.

'Viezevazen!' had Ahasverus vastgesteld, en was dadelijk weer in zijn hol gekropen.

Maar een andermaal had hij vernomen, hoe de Nazarener de tafeltjes der wisselaars in den Tempel had omgegooid, en al hun rollebollende schijfjes gestort over het klinkende plaveisel, waar ze naar grabbelden, gebukt onder zijn gesel van touwtjes; en hoe hij ze met hood en poot den Tempel had uitgeflikkerd, en op den hoop toe de duivenmelkers, die er duiven voor de offers verkochten. Dien dag had Ahasverus gezwegen.

En wat later had hij hem zelf gezien. 't Was tegen den avond, buiten de stadsmuren, waar tussen schamele lochtingen en plekjes vol sintelgruis en potscherven de zeeldraaiers werkten en de steenbakkers. Heel een sleep was hem uit Galilea gevolgd, dompelaars die, om hun boers uitzicht, in de straten van Jeruzalem door de kwajongens werden uitgejouwd, rode weerharde vissers, en hongerige slungels met zotte ogen, en bebaarde wijngaardeniers met koppige koppen: zij stonden om hun Meester en knikten ja op alles wat hij zei. De zeeldraaiers hadden hun baan verlaten en de steenbakkers hun oven; de gasten, die uit de stad naar huis keerden, met hun gereedschap op den schouder, bleven staan kijken, en daar waren ook Galileërs uit Jeruzalem, allerhand

leeglopers, luizige kreupelen en wat meisjes van plezier, tussen veel kindergebroedsel.

Met de handen in zijn zakken en elleboogstotend schoof Ahasverus door dat gedrang, nogal wantrouwig: 'Laat ons nu dien kerel eens zien...'

Hij zag hem, - hij zag die groot-ernstige verschijning, met het lange gezicht, den ietwat bitteren mondplooi, en de ogen vol liefde. En plots zweeg alles in hem, hij luisterde gespannen, en de stem drong in zijn hart, 't was of een machtige hand zich op hem had gelegd.

Ja, daar stond een man! en zijn woord kwam op Ahasverus af als eenvoudige blote waarheid. Ja maar, ja maar, laat ons eens kijken... En Ahasverus stribbelde tegen, want veel begreep hij niet zoals hij 't gewild hadde, maar één ding had hij toch seffens beet: dat de boel ondersteboven zou gekeerd worden; van den groten Tempel, die daarginds als een geweld van wit en goud in den hemel opkoepelde, zou geen steen op den anderen steen gelaten worden... 'Meent niet dat ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.' En Jezus' blik viel vlak op Ahasverus, die zwijgend hem bezag, met ineens, hij wist niet waarom, als een dol gejubel in de verkropte keel.

Later was hij er beschaamd om, en 't leek hem wel of die Nazarener hem betoverde: want als hij voor hem stond werd hij als een ander wezen, hij voelde dat hij een mens was en dat er nog